

Ulighed i kræft - perspektiver fra almen praksis

Dorte Ejl Jarbøl

Professor og praktiserende læge

Forskningsenheden for Almen Praksis,

Institut for Sundhedstjenesteforskning, Syddansk Universitet

Udfordringer i kræftforløbet

Social ulighed er et problem i hele kræftforløbet, og handler om at få stillet en kræftdiagnose

(Kræft i Danmark, Kræftens Bekæmpelse)

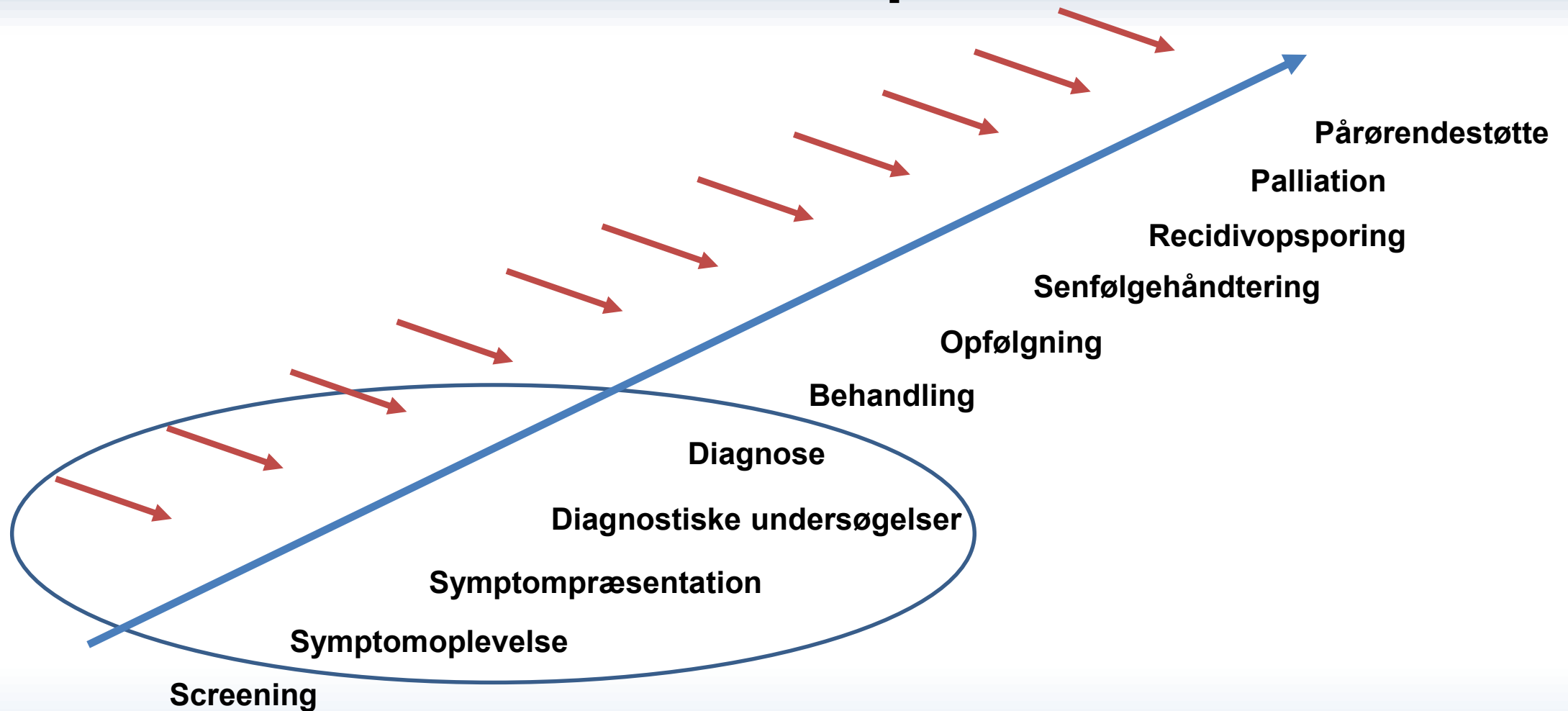
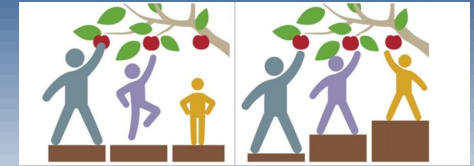
(Forebyggelse og diagnostik)

Kræft som modelsygd

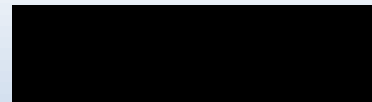

Hvordan ændrer vi det

– hvad er vores rolle i almen praksis

Ulighed i kræftforløbet – hvor er snubletrådene?

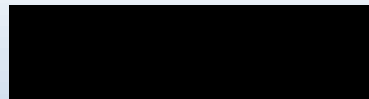

Ulighed i kræftforløbet – hvor er snubletrådene?

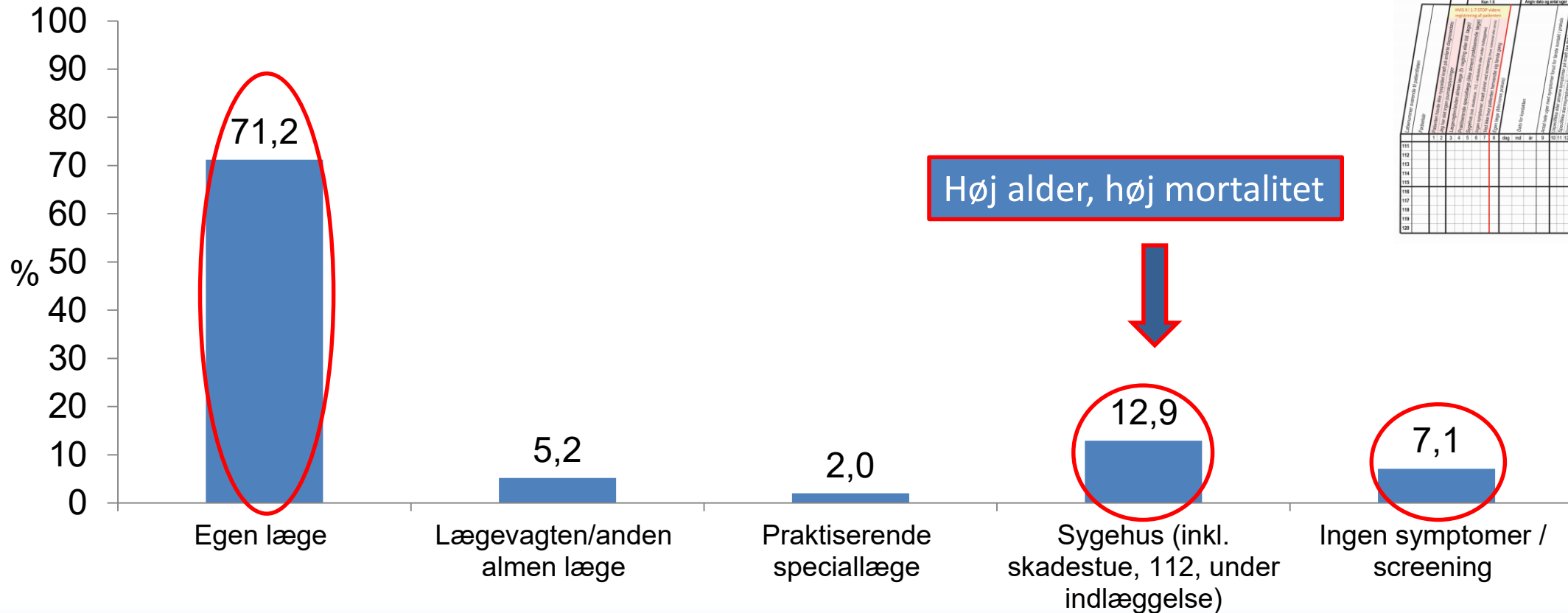
”Gode kræftdiagnostiske forløb er karakteriseret ved, at patienten oplever de rette symptomer og helst ikke flere symptomer/sygdomme, og at patienten er i stand til at formidle sine symptomer i det rette sprog og på rette tid og sted i sundhedsvæsenet. Derfor går det nogle gange galt.”

Først stratificering – så differentiering

Hvor henvendte patienten sig først gang med symptomer på kræft? (N=8240)

Registreringsskema: APO Kræftaudit, 2021

Elev	Hvornår henvendte patienten sig første gang med symptomer eller tegn på sygdom?	Hvornår konstaterede lægen sygdommen?	Hvornår blev patienten indlagt på sygehus?	Hvornår blev patienten opereret?	Hvornår blev patienten diagnosticeret?	Håndteret i udvalgte specialiteter		Den primære årsag til dødsfaldet		Lægepraktiserende i primær- eller sekundærbesøg	Lægepraktiserende i anden specialitet
						Nej	Ja	Nej	Ja		
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											
16											
17											
18											
19											
20											
21											
22											
23											
24											
25											
26											
27											
28											
29											
30											
31											
32											
33											
34											
35											
36											
37											
38											

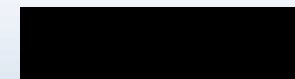
Ulighed i kræftforløbet – hvor er snubletrådene?

“Selv med ‘tid samme dag’ oplever jeg, at der er ulighed i hvem, der er i stand til at booke tider online hjemmefra, være klar ved telefonen kl 8 og få en tid osv.”

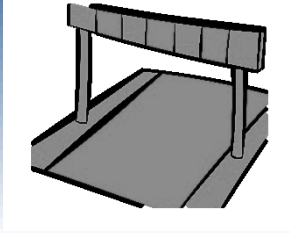

Snubletråde - kontakt til almen praksis

Barrierer for lægesøgning

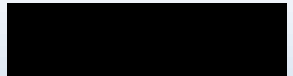

- Barrierer belyst i danske studier
  - Bekymret for hvad lægen vil finde
  - Bekymret for at spilde lægens tid
  - Det ville være pinligt at tale med lægen
  - For travlt til at søge læge

*Hvidberg, L 2015
Jarbøl, DE 2018
Rubach, A 2019,
Balasubramaniam, K 2021,
Sætre LMS, 2022*

- Barrierer associeret med socioøkonomisk status
  - Uddannelse
  - Etnicitet
  - Arbejdsmarkedstilknytning

*McCutchan, GM 2015,
Balasubramaniam, K 2021,
Sætre, LMS 2022*

Ulighed i kræftforløbet – hvor er snubletrådene?

“Vi sætter desuden typisk samme tidsmængde af per patient uanset hvem patienten er.

Måske skulle der differentieres mere i, hvor meget tid der skal afsættes pr patient.”

Symptomer på lungekræft - et eksempel

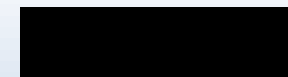

Lungekræftsymptomer som åndenød, langvarig hoste og hæshed

Personer, der ryger:

- Har dobbelt så mange symptomer
- Går halvt så ofte til læge
- Rapporterer 2-3 gange flere barrierer
- Er bekymrede for hvad lægen vil finde og føler sig pinligt berørt
- Taler mindre med deres netværk om symptomerne

*Sætre, LMS 2015, 2016, og 2022,
Vognsgaard, F 2022*

Ulighed i kræftforløbet – hvor er snubletrådene?

Informationsudveksling mellem sektorer:

- Behov for bedre og mere **struktureret informationsudveksling** om patienterne
- Behov for at den "**tavse**" viden om patienterne og familierne i praksis kan videregives i tilpas fortrolighed

Ulighed i kræftforløbet – hvor skal vi sætte ind?

- *Differentieret tilgang til patienterne er nødvendig for at reducere ulighed*
- *Nogle patienter/opgaver skal have mere fokus*
- *Andre må nødvendigvis have mindre*
- *Et spørgsmål om ressourceallokering, der bør være anderledes*

Tak for opmærksomheden

Dorte Ejg Jarbøl

Professor og praktiserende læge

Email: djarbol@health.sdu.dk